

Ilustrirani **Slovenec**

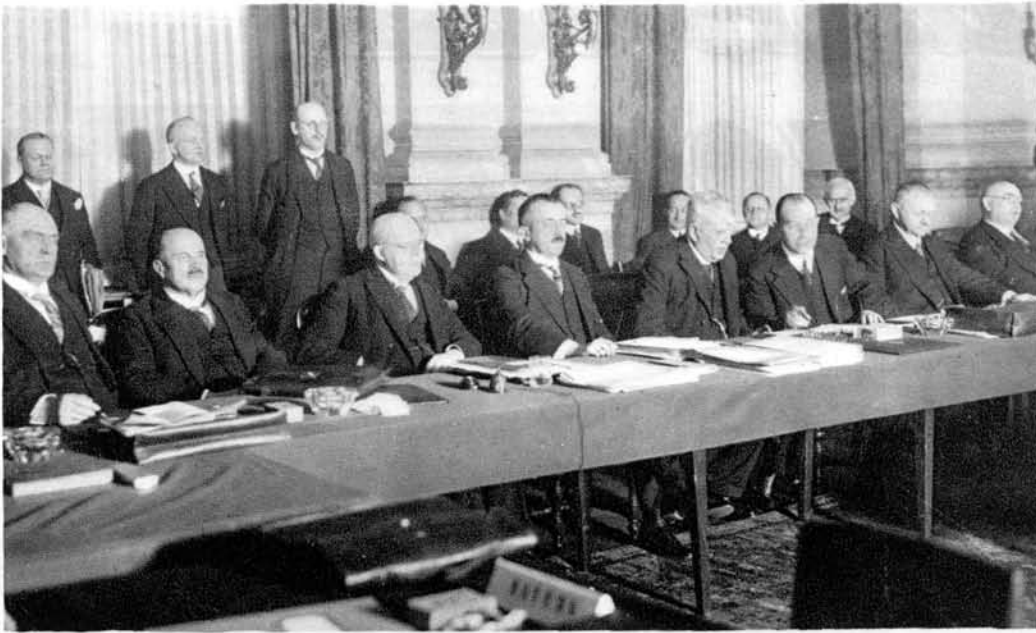
Leto IV

Tedenska priloga »Slovenca« (šl. 30) z dne 5. II. 1928

Štev. 6

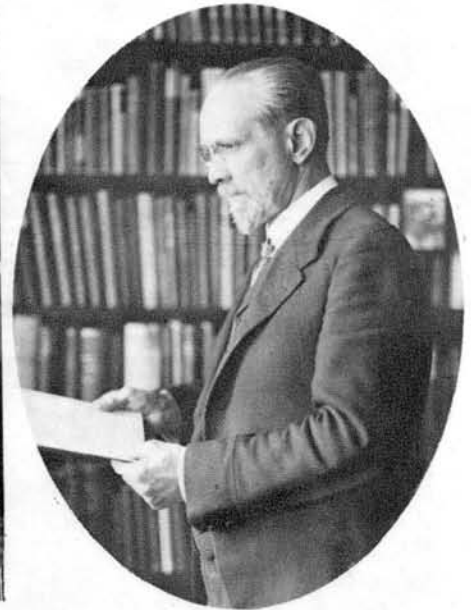

Naše slovenske narodne noše: Gorenjca in Gorenjki iz Podkorena.

Ministri vseh osemnajstih nemških držav

ki so se pred kratkim zbrali pod predsedstvom državnega kanclerja Marxa li konferenci v Berlinu, kjer so obravnavali revizijo weimarske ustave s posebnim ozirom na novo organizacijo uprave. O tem vprašanju je »Slovenec« obširneje poročal dne 22. p. m.

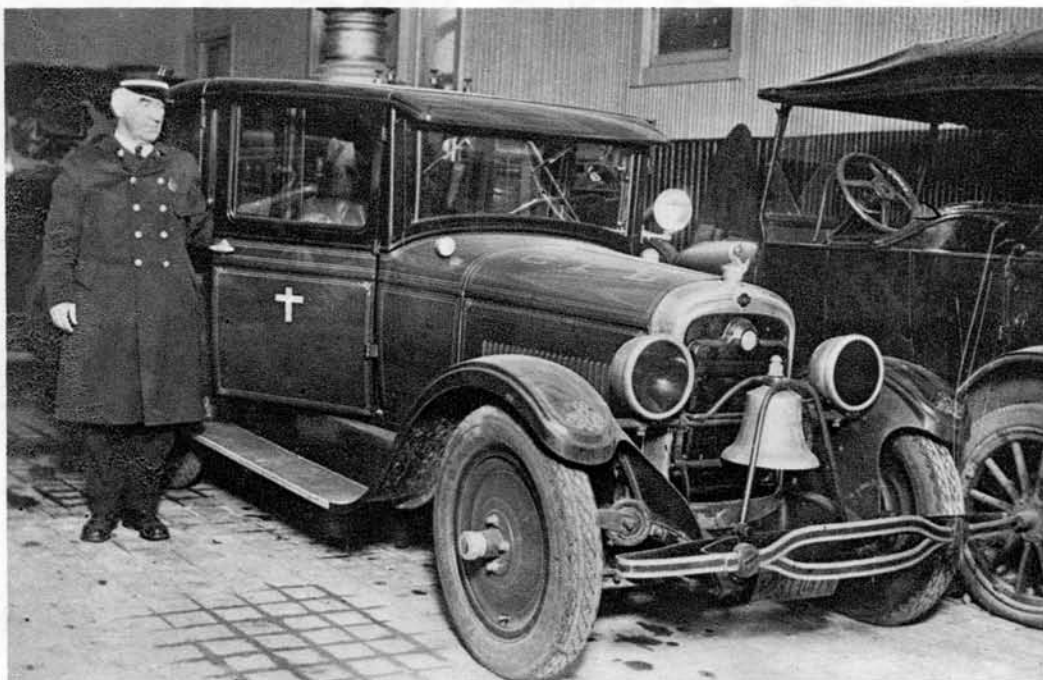

Werner Sombari

znameniti sociolog in profesor narodnega gospodarstva na berlinski univerzi, ki je obhajal 65letnico rojstva.

Predsedniška palača v Havanni

glavnem mestu Kube, kjer se je nedavno vršil kongres vseh ameriških držav in ki ga je otvoril predsednik Združenih držav Coolidge, čeprav bi po ustavi za časa predsednikovanja ne smel prestopiti meja svoje države. Kongres je obravnaval razna pravna in tehnična vprašanja, ki se tičejo vseh ameriških držav, na drugi strani je pa pomenjal manifestacijo panamerikanizma in manifestacijo Združenih držav Severne Amerike, ki je danes najmočnejša in najbogatejša velesila sveta in katere vpliv, zlasti na gospodarskem polju, čuti vedno bolj tudi Evropa. - Politika Združenih držav kaže, da si hoče za enkrat osvojiti le razne neurejene srednjeameriške države, zlasti Nikarago, polagoma bi pa seveda prišle na vrsto tudi druge.

„Prva duhovna pomoč“ pri nezgodah.

V moderni Ameriki skrbe z opravo rafinirano iznajdljivostjo za varnost, udobnost, zdravje, razvedrilo itd. svojih prebivalcev. To je glede na hitro naraščanje mest, naraščujočo mehanizacijo vsega življenja itd. tudi neobhodno potrebno, saj vse te pridobitve človeku še ne morejo nadomestiti vsega onega, kar mu ves ta »napredek« moderne civilizacije na drugi strani jemlje.

Naša slika nam kaže avtomobil »prve duhovne pomoči«, ki ga je uvedla, čikaška mestna gasilna straža in ki ima nalogo, da v slučaju večjih požarov, nesreč in v drugih nezgodah takoj oddrči z duhovnikom na lice mesta in nudi potrebnim duhovno tolažbo. Avto je označen spredaj z zvoncem, ob straneh pa s križem. —

Kdaj bo sledila temu ameriškem zgledu tudi Evropa?

Š. M. Džemaluddi Čanšević
sarajevski reis ul ulema (verski poglavar muslimanov v činu nadškofa), ki jako podpira modernistično gibanje med našimi muslimani.

Nova oddajna radio-postaja v Domžalaš pri Ljubljani
(obeh stolpov na sliki ni videti), ki bo največja in najmodernejša na Balkanu in ki bo začela že prihodnji mesec delovati. Tedaj bomo objavili še več slik iz nje in jih bomo pojasnili istočasno v obširnejšem popisu.

Okrevališče „Jadran“ na otoku Rabu v Dalmaciji.

To okrevališče je last ljubljanskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in je ena najlepših slovenskih socialnih ustanov, za katero je ustanovitelju že doslej hvaležnih na stotine naših ročnih in duševnih delavcev, ki so tam našli zdravje in okrepitev. — Zdravilišče leži četrť ure od glavnega pristanišča in ga loči od mesta Raba lep borov gaj. Severnim vetrovom je dohod onemogočen od verige strmega gričevja, pač pa imajo dostop topli južni, Popolna tišina, južno solnce in pa čist, brezprašen zrak, lepo urejeno kopališče in vzorna oskrba priljubijo to okrevališče vsakemu že takoj prve dni. Tekom sezone služi predvsem za zdravljenje revmatičnih, kostnih in kožnih bolezni, izven sezone pa zlasti za pljučne in živčne bolezni. Vseh postelj je 55, upravno osebje pa sestoji iz samih Slovencev. — Želeti bi bilo, da bi OUZD okrevališče čimprej povečal in ga napravil dostopnega za ne pretirano odškodnino tudi nečlanom.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Hohenwart Karl Sigm. (1824—1899), politik.

Dermota Anton (1876-1914), publ. in politik.

Hladnik Ignacij (*1865), glasb. in skladatelj.

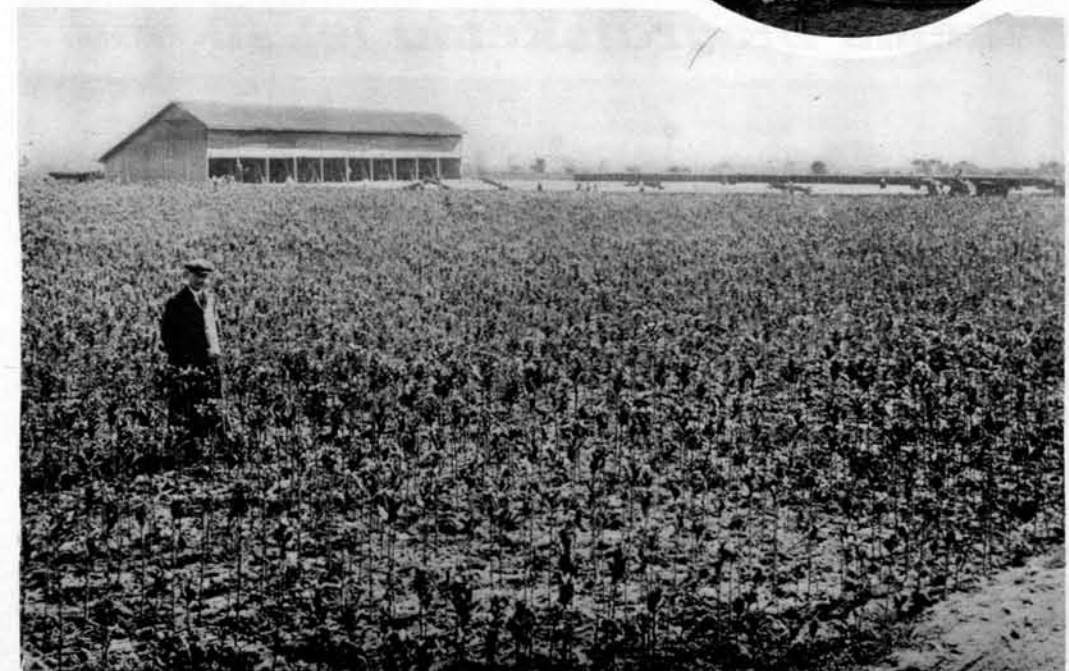
Tipična večja makedonska vas.

Na levi:

V bosenskem mestecu na tržni dan.

Spodaj v krogu:

V albanski čevljarnici, ki se nahaja seveda kar na ulici.

Tobačni nasad v Bolgariji.

Križem Balkana

Balkan je eden najzanimivejših delov Evrope, tako v političnem kakor tudi v narodopisnem pogledu. Če pustimo stari in srednji vek ter dobo, ko je turška ekspanzija ogržala vso Evropo, ob strani in se ozremo le na zadnja desetletja, vidimo, da je balkansko vprašanje stalo v ospredju evropskih političnih vprašanj celo v najkriticnejših trenutkih. Svetoovna vojna je bila zanetena na balkanskih tleh in še danes balkansko vprašanje stalno vznemirja svet. Politični zemljevid tega nemirnega polotoka se je zlasti v zadnjem stoletju izpreminjal neprestano, skoraj vsako desetletje. Kakšen ogromen preobrat se je izoršil tam samo zadnje četrtstoletje, nam najlepše kaže naslednji pregled površine posameznih balkanskih držav l. 1900. in danes:

	L. 1900.	l. 1927.
	km ²	km ²
Srbija	48.300	—
Romunija	151.350	294.240
Bolgarija	96.660	96.545
Črna gora	9.080	—
Grška	64.760	127.540
Evropska Turčija	175.480	27.000
Jugoslavija	—	248.990
Albanija	—	56.000

Dve državi sta torej le v zadnjih 25 letih izginili, dve sta se nanovo ustanovili, Turčija je skoro izrinjena, a Bolgarija je prelila vse potoke krovi

zaman. — Enako pestra je slika v narodopisnem pogledu. Če prištevamo k Balkanu le ozemlje južno od Save in Donave, tedaj šteje dobrih pet in dvajset milijonov prebivalcev. Nekako polovico teh je Jugoslovanov (Bolgarov, Srbov in Hrvatov), ostali se pa razdele na Grke (12°/_o), Turke (7°/_o), Albance (7°/_o), Romune, Cigane, Žide, Armence itd. Nekateri predeli (n. pr. Bosna in Makedonija) tvorijo prave narodnostne mozaike, kjer žive pomešano vse vere in vse narodnosti, najrazličnejše stopnje civilizacije in gospodarskih sistemov.

Tudi glede zunanosti je Balkan izredno zanimiv. Tu najdemo najmočnejše spomenike antične (na Grškem) in srednjeveške kulture (v Makedoniji, v Dalmaciji), primitivnost nekulturnih narodov (n. pr. v Albaniji), bujna vegetacija juga (n. pr. v dolini Vardarja) se menjava s skoro popolnoma neplodnim kamenitim svetom (n. pr. v Črni gori), prelestne naravne lepote so pomešane z najdalgočasnejšimi pokrajinami itd.

Zaradi velikega pomanjkanja potrebnih prometnih sredstev je bilo do najnovejše dobe potovanje po Balkanu jako težko, zamudno, drago in ponekod celo nevarno, v zadnjih letih se pa tozadevne razmere jako hitro izboljšujejo, in zlasti naši mladini bi priporočali, da se čimbolj zanima zanj.

Sarajevo, glavno mesto Bosne in najzanimivejše mesto Jugoslavije

Znameniti ruski samostan na prelazu Šipka v Bolgariji.

Na desni:

Žena poglavarja ciganskega rodu.

Spodaj v krogu:

Makedonska rodbina v narodni noši (le sin je »poevropejlen«).

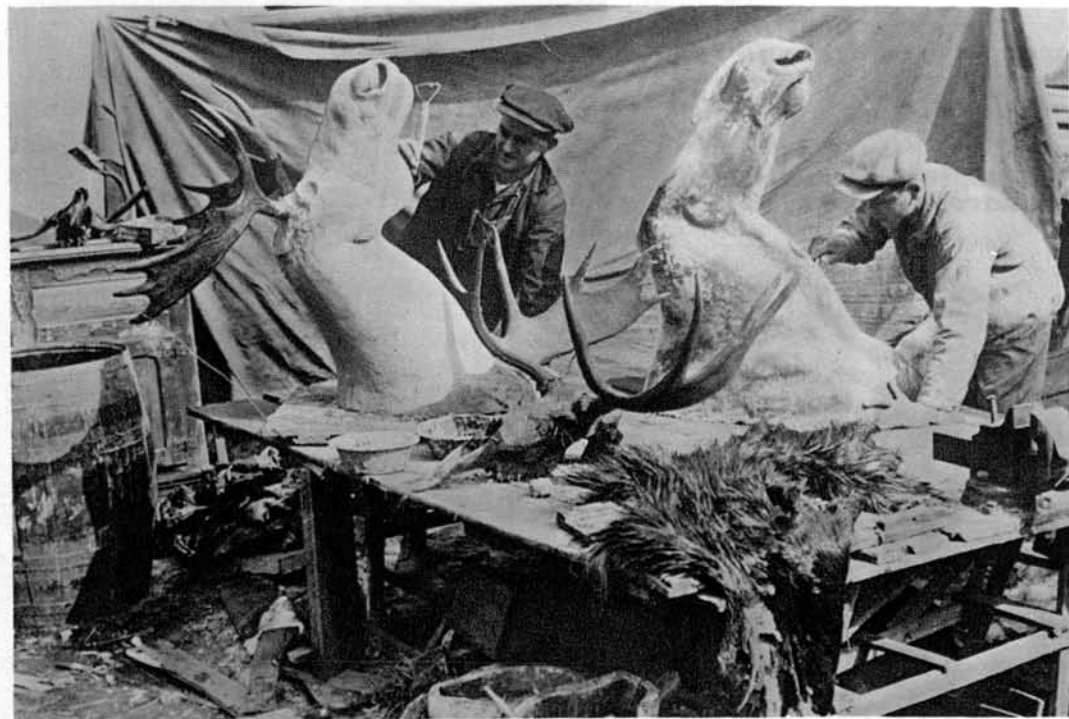
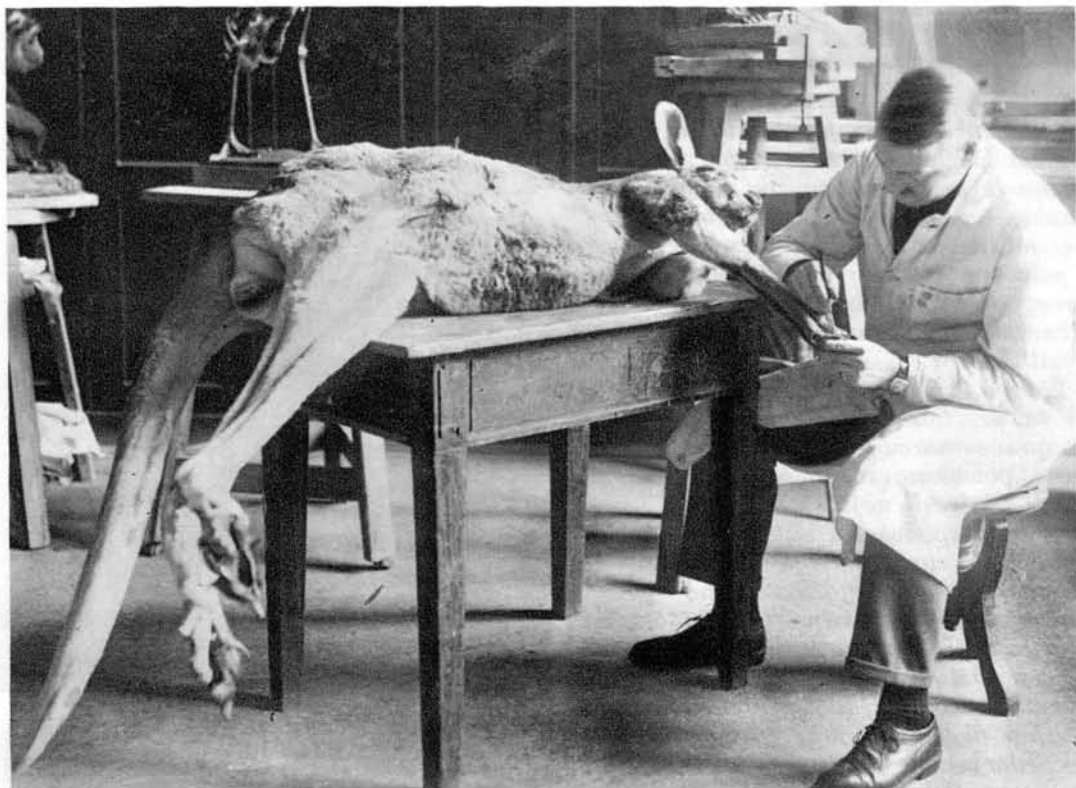

Nasad vrtnic v Bolgariji, iz katerih pridelujejo rožno olje.

Moderno pre- pariranje živali

Še pred kakimi 15 leti so preparirali živali na ta način, da so konservirali kožo, notranjščino pa so potem nagačili s slamo, volno in nekaterimi trdimi opornimi predmeti; s tem je dobila žival navadno docela nenaravne oblike. V zadnjih letih so pa gačenje dovedli do vprav umetniške popolnosti. Dobri preparatorji so izšolani biologi, živali pa opazujejo v naravi in v zooloških ortovih, da morejo potem pri gačenju izkoristiti svoja opazovanja ter dati preparirani živali čim najnaravnejše oblike. Postopek pri modernem prepariranju je naslednji:

Kakor kipar za svoj kip, sestavi tudi preparator najprej železno ogrodje, ki ga potem ovije z morskovo travo ali s kakim sličnim sredstvom. Na to ogrodje modelira potem z mavcem vso

Prva faza: **Z mrtve živali** (kenguruja) **oderejo kožo**, ki jo potem napnejo na figuro iz mavca, skelet pa preparirajo posebej.

Na levi: Prepariranje **posameznih živalskih delov**.

žival v velikosti kože, ki mu je na razpolago, in tak model nazadnje obleče v kožo. Posebno pazljivo polaga na to, da je čim najvestneje pogoden naravni izraz žive živali. V to sorho je treba dobro paziti celo na barvo in izraz steklenih oči, ki jih vstavi preparatu, in pogosto jemljejo mavčne odličke od posameznih delov telesa še žive živali. Posebno pozornost obračajo mimičnim izrazom.

Po teh potih in s temi sredstvi nam potem moderni muzeji res lahko nudijo čim vernejšo sliko posameznih živali.

Model cebre iz mavca, ki ga bodo po dogotovitvi pre-
vlekli s kožo, na desni izgotovljen preparat **blivola**.

S kožo prevlečen mavčni model cebre na katerem izvršujejo strokovnjaki še zadnja popravila.

Križem Slovenije

Iz pekarske umetnosti
Jugoslovanski grb iz testa, ki ga je spekel pekovski mojster K. BELE v Rožni dolini pri Ljubljani.

Družina pomočniškega odseka Obrtnega društva v Novem mestu s preds. Bernardom (X) in častnim članom Svetcem (XX) v sredini.

Kaj je v Ljubljani že nujno potrebno?

Eden najzanemarljivejših in najgrših prostorov v Ljubljani je Muzejski trg, ki ga ne prezre noben tujec; zato bi bilo nujno potrebno, da pride njegova regulacija že v program letošnjih javnih del v Ljubljani.

Zanimiv slučaj SHS-združitve

Tri hčerke upokojenega nadzornika kaznilniških stražarjev v Mariboru, Fr. Filipiča, izmed katerih je Jelka (1) poročena s Slovencem Likarjem, Štefanija (2) s Hrvatom Jurčičem in Marica (3) s Srbom Radovićem.

Naši najmlajši literatje v vojni službi

dr. Ložar, pesnik Tine Debeljak in J. Traven, ki tvorijo v Bileću, kjer sedaj služijo, literarni klub »Bileće«.

Slovenski mornariški podčastniki naše vojne ladje „Labud“ v Gjenoviču (Boka Kotorska).

Prvo vzpenjačo na Koroškem

so izročili prometu pretekli mesec in je zgrajena od Osojskega jezera na goro Kancel. Višina, ki jo premaga vzpenjača, znaša 941 metrov, proga je pa dolga 1899 metrov, ki jo dva železna stolpa (glej levo sliko) delita v tri enako dolge dele. V jako udobni kabini (glej desno sliko) je prostora za 23 oseb. — Poskusne vožnje ob priliki slavnostne otvoritve, pri kateri so bili zastopani tudi Jugoslovani, so se izbornobnesle, zato je pričakovati, da bo ta naprava privabila na Koroško mnogo novih letoviščarjev. Z ozirom na to so istočasno zgradili na Káncu tudi planinski hotel.

*

Nujno potrebno bi bilo, da mislimo tudi pri nas na čim večjo udobnost letoviščarjev, saj pomenja tujski promet, zlasti za Gorenjsko, vedno važnejšo pridobitno panogo. Ali bi ne kazalo primerno urediti že enkrat tudi ljubljanski Grad in speljati nanj vzpenjačo?

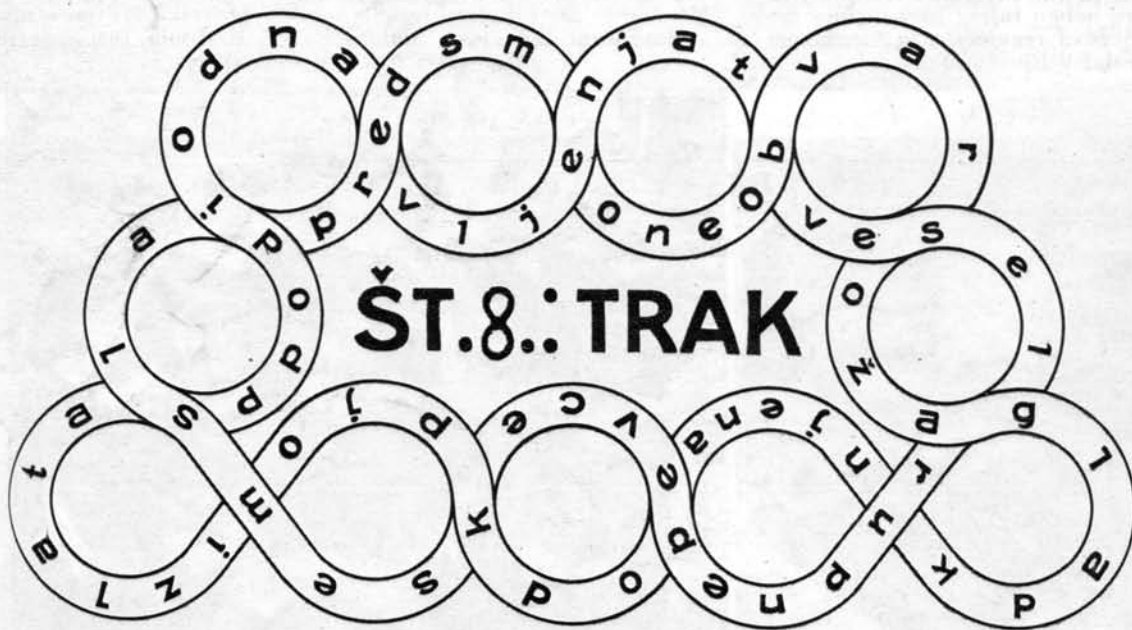
Rešitev uganke št. 7:

Vodoravno: 1 Lurd, 4 zad, 5 lipan, 10 kosec, 14 šlem, 18 irt, 19 l.r., 20 ha, 22 zob, 23 da, 25 dan, 26 uš, 28 ali, 29 Ra, 31 kuna, 33 neto, 35 Skit, 37 in, 38 Kant, 39 rman, 40 Ovid, 41 capa, 42 ja, 43 lat, 44 tona, 45 tunika, 47 s.r., 49 za, 50 pa, 51 re, 52 ve, 54 Ra, 55 Medina, 56 atom, 57 ne, 58 tam, 59 rob, 62 hej, 63 svak, 64 ož, 66 to, 68 sova, 69 Asiago, 72 nb (= nota bene), 73 vitel, 75 eben, 77 po, 79 Apatin, 80 črep, 81 lani, 82 pola, 83 la, 84 poni, 85 ki, 87 as, 88 uk, 89 slad, 90 iz, 92 do, 93 jez, 94 arak, 95 aga, 96 Ida, 97 kad, 98 Lena.

Navpično: 1 lira, 2 ura, 3 rt, 4 zlatovranka, 5 ar, 7 iz, 8 politelnika, 9 ab, 11 od, 12 samostalnik, 13 en, 15 la, 16 Elija, 17 Mina, 20 humor, 21 auana, 25 Devin, 24 Atika, 26 ukaz, 27 šipa, 30 matematik, 31 krt, 32 Ana, 33 nonij, 34 oda, 35 sc., 36 ta, 38 karavana, 46 udeb, 48 rok, 50 pet, 53 Eos, 56 ave, 58 topor, 60 bič, 61 rop, 63 stid, 64 obod, 65 želo, 67 oplen, 68 sapa, 70 ara, 71 ges, 73 val, 74 lna, 75 ep, 76 na, 78 oaza, 81 L.S., 86 lg, 88 ud, 91 za, 93 je.

Pravilnih rešitev je prispelo 168.

Izrebrana sta bila: za prvo nagrado A. Suštaršič, dijak, Ljubljana; za drugo nagrado Leopoldina Kersnik, Konjice-Golič.

1. nagrada: Trunk, AMERIKA IN AMERIKANCI (vezano),
2. nagrada: Gogolj, REVIZOR (broširano).

Znamenit
roman

začne v kratkem
izhajati
v „Ilustriranem
Slovcu“